

وزارت جهاد کشاورزی

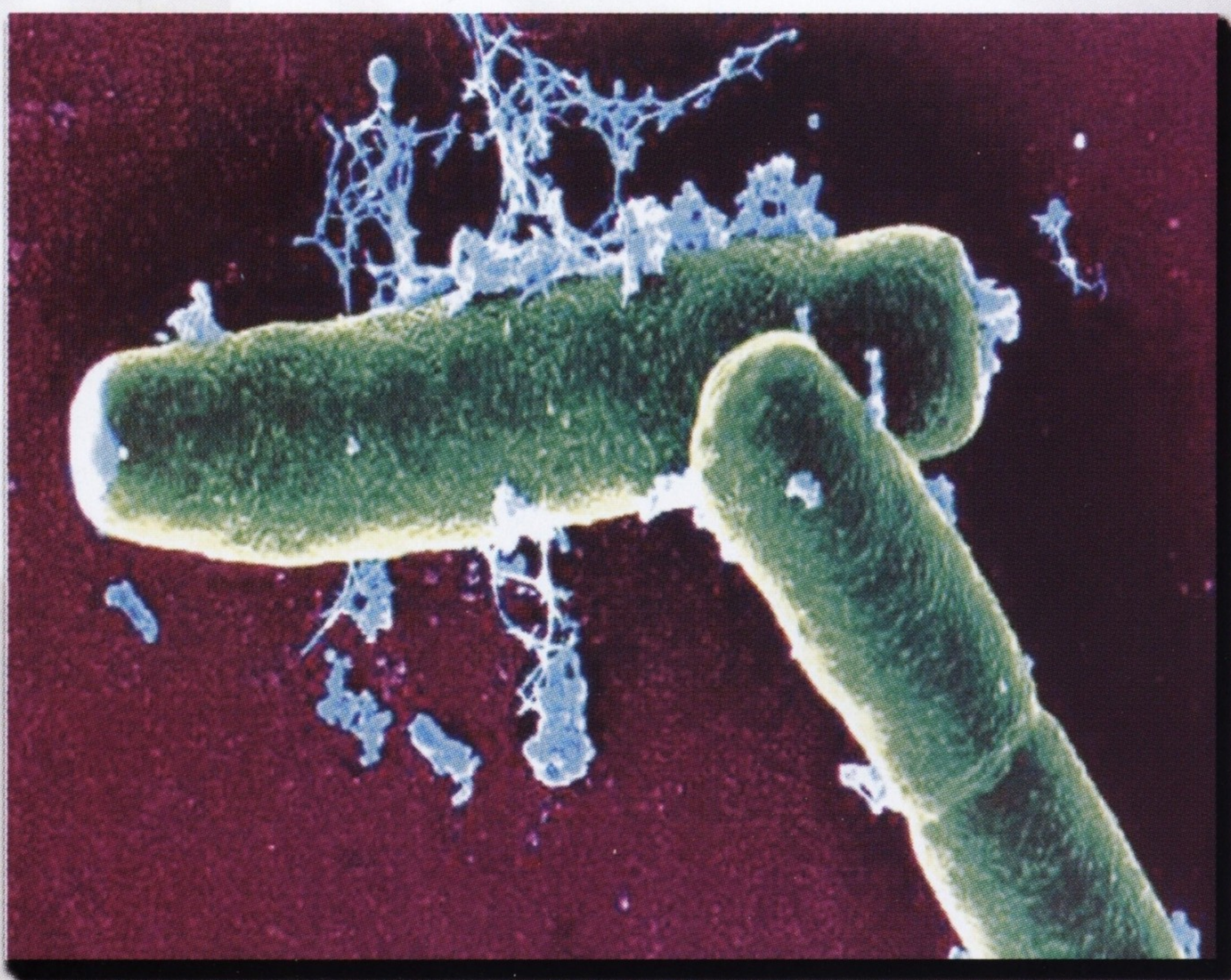
اداره کل دامپزشکی استان فارس

شبکه دامپزشکی شهرستان شیراز

مدیریت ترویج و مشارکت مردمی

اداره ترویج

بیماری شاربن (سیاه زخم)

بیماری میکروبی حاد و کشنده ای است که در پستانداران
خونگرم مانند: اسب، گاو، گاو میش، گوسفند و بز
و همچنین انسان دیده میشود.

این بیماری در اکثر نقاط دنیا مشاهده شده است
(جنوب اروپا، قسمتی از آفریقا، استرالیا، آسیا، شمال و
جنوب آمریکا). عامل بیماری باسیلی است گرم، مثبت و
غیر متحرک. که به سه فرم تک، جفت و رشته ای
دیده میشود.

این باسیل وقتی که همراه با ترشحات دام آلوده از بدن
خارج میشود، در محیط خارج و در مجاورت هوا تشکیل
اسپور داده و پوسته سخت به دور خود ایجاد می کند که
در این هنگام شرایط بسیار سخت محیطی مانند: درجه
حرارت زیاد، برودت پایین، خشکی زیاد و ضد عفونی های
شیمیایی را تحمل می نماید و تا مدت بسیار زیادی
(حدود ۷۰ سال) در خاک و فرآورده های خشک دامی
(پوست، پشم و ...) باقی می ماند.

راههای انتقال بیماری در دام

دام از طریق تماس با دام آلوده یا ترشحات دام آلوده
به بیماری مبتلا میشود.

همچنین شیوع بیماری از طریق تماس با خاک آلوده
و یا بعد از تغییرات آب وهوائی و بارندگی شدید
پس از دوره خشکی طولانی و یا در طول تابستان گرم
پدید می آید.

در مناطق اندمیک ، کک و حشرات می توانند بصورت مکانیکی بیماری را از طریق حیوان آلوده به حیوان سالم منتقل کنند . در بعضی کشورها مصرف پودر استخوان آلوده مهم ترین عامل انتشار بیماری می باشد . حیوانات وحشی میتوانند بیماری را در محیط پراکنده کنند.

علائم کلینیکی در دام

در فرم فوق حاد دام بدون هیچ علائمی تلف می شود (مرگ سریع) .

در فرم حاد و تحت حاد ، دام تب کرده و درجه حرارت بدن دام تا $41/5$ درجه سانتی گراد بالا می رود.

گیجی و حرکات تشنجی و تلوتلو خوردن ، لرزش ، سختی نفس ، کاهش شیر ، سقط جنین ، توقف نشخوار در نشخوارکنندگان و خروج ترشحات خونی از منافذ بدن از علائم بیماری می باشد.

پس از مرگ دام از منافذ بینی و مقعد خون تیره خارج شده که در مجاورت هوا لخته نمی شود و جمود نعشی نیز در لاشه دام مبتلا اتفاق نمی افتد.

در اسب علائم بیماری به صورت تب و لرز ، درد شدید شکمی (کولیک) ، کاهش ضعف عضلانی و اسهال خونی دیده میشود . همچنین ناحیه گردن ، جناغ و ناحیه شکم دچار تورم و ادم شدید می شود.

راههای انتقال بیماری به انسان

مهمترین راه انتقال بیماری به انسان تماس با دام آلوده و یا ترشحات دام آلوده فرآورده های دامی آلوده (پوست ، پشم و ...) می باشد. همچنین تماس با خاک آلوده می تواند بیماری را در انسان ایجاد نماید. خوردن گوشت دام آلوده نیز راه دیگر ایجاد بیماری در انسان می باشد.

علائم بیماری در انسان

در انسان بیماری به سه فرم پوستی ، گوارشی و ریوی دیده می شود . در فرم پوستی جوشهایی به رنگ قرمز مایل به قهوه ای روی پوست تشکیل می شود.

پس از مدتی این جوشها وسیعتر شده و باعث قرمزی شدید پوست میشود و در نهایت ناحیه مرکزی آن بصورت زخمی سیاه رنگ باقی می ماند .

فرم پوستی در اثر تماس با خون یا بافت آلوده ایجاد می شود. فرم ریوی در انسان از طریق تنفس اسپور از طریق خاک آلوده و یا نقل و انتقال فرآورده های دامی آلوده (پوست ، پشم و ...) ایجاد میشود . در این فرم فرد مبتلا دچار ذات الریه کشنده میشود که همراه با ادم ریوی ، تب ، سختی تنفس ، سیانوز ، شوک و کما می باشد . در برخی فرم گوارشی در اثر خوردن گوشت آلوده در انسان دیده میشود.

راههای پیشگیری از شیوع بیماری

- ۱- واکسیناسیون دام بطور مرتب و سالانه حداقل یکبار انجام شود. (بویژه در مناطقی که بیماری در آن مشاهده شده است).
- ۲- قرنطینه مناطق آلوده و کنترل تردد دام برای جلوگیری از گسترش بیماری.
- ۳- لاشه دام مشکوک به سیاه زخم به هیچ عنوان نباید باز شود و می بایستی لاشه دام آلوده کاملاً سوزانیده و یا در عمق ۲ متری زمین و با ریختن مقداری آهک روی آن دفن شود.
- ۴- حیوانات مشکوک را از حیوانات سالم جدا کرده و محیط دامداری و وسایل آنرا ضدعفونی نمائیم.
- ۵- در صورت مشاهده علائم بیماری در دام مراتب را سریعاً به نزدیکترین پست دامپزشکی اطلاع دهیم.

توصیه های مهم بهداشتی

- ۱- رعایت کامل اصول بهداشتی توسط افرادیکه با دام و فرآورده های دامی در تماس می باشند مانند: (دامپزشکان، دامپروران، کشاورزان، عشایر، قصابها، پوست فروشها و ...).
- ۲- خرید گوشت از مراکز مجاز و قصابیهایی که دام خود را در کشتارگاههای مجاز ذبح کرده و لاشه را ممهور به مهر بازرسی بهداشتی دامپزشکی مینمایند.
- ۳- عدم خرید دام زنده و گوشت از دست فروشها و عرضه کنندگان غیر مجاز گوشت قرمز.